

تقویت هویت مادری

مادری در کنار همسری مهم ترین نقشی است که زنان در خانواده بر عهده می گیرند. بقای نسل بشر و به طور کلی انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر توسط زنان و مادران صورت می گیرد. مادر شدن تجربه ای است جهانی که تمامی زنان را در سراسر دنیا به یکدیگر پیوند می دهد. در تمامی فرهنگ ها، مادری به عنوان یکی از اجزای هویت زنان محسوب می شود. حس مادری با شروع بارداری شکل گرفته و با احساس مسئولیتی جدید در مراحل رشد کودک هویت می یابد. امنیت، حمایت، محبت، بازی و تربیت سلسله اموری هستند که مادران در ارتباط با فرزندان خویش انجام می دهند. همه این کارها در بستر رفتارهای اخلاقی مانند گذشت، بردباری و مدارا، گاهی مهربانی و گاهی سخت گیری انجام می گیرد. تجلی احساس مادرانه و نیاز به فرزند در بسیاری از زنان به سادگی قابل مشاهده است زیرا شدت احساسات و عواطف از صفات بارز آنهاست و مهم ترین عرصه تجلی عاطفه و احساس، مادری کردن است و زن فقط با مادر شدن می تواند تمام ظرفیت های عاطفی خود را بروز دهد. برخلاف وجود مسائل و مشکلات مرتبط با فرزند آوری، مادری، تجربه ای ارجمند با ویژگی های منحصر به فرد است که هیچ کس غیر از مادر نمی تواند آن را تجربه کند. این تجربه با ویژگی هایی نظیر تکامل روحی، افزایش مسئولیت پذیری و حامی یک شخص بی دفاع بودن، از خودگذشتگی و افزایش صبر و تحمل، عشق و دلبستگی شدید، افزایش امید به زندگی، حس آرامش همراه است؛ با این وجود مادر شدن برای زنان اهمیت زیادی دارد. قرآن کریم برای ویژگی ها، وظایف و حقوق مادران مقام و جایگاه ویژه ای در نظر گرفته که عمل به آنها موجب ارزشمندی هر چه بیشتر این نقش می شود.¹ اگرچه در یک خانواده برای اینکه فرزندان به صورت درست تربیت شوند، وجود پدر و مادر در کنار هم بسیار مهم و ضروری است، اما همواره مادرها نسبت به پدرها نقش پررنگ تر و مؤثرتری در زمینه تربیت کودکان برعهده دارند؛ چراکه معمولاً بچه ها در طول روز زمان بیشتری را با مادران خود سپری می کنند و این مادران هستند که با یاد دادن اصول کلی زندگی و آموزش آن به کودکانشان، زمینه را برای شکل گیری شخصیت فرزندان به وجود می آورند. اهمیت نقش مادران در زمینه فرزندپروری از آنجایی روشن می شود که با تولد نوزاد، این مادر است که برای اولین بار کودک را در آغوش می گیرد، او را بغل می کند و کم کم او با بزرگتر شدن و رشد کردن از مادر خود یاد می گیرد که چگونه با دیگران رفتار کند؛ بنابراین رفتار مادران با فرزندان در شکل دهی ساختار کلی شخصیت آنها تأثیر چشمگیری دارد.

مادر همواره تلاش می کند یک محیط مطلوب را برای رشد بهینه فرزند خود فراهم کند؛ از همان روزهای اول تولد فرزند، این مادران هستند که سعی می کنند محیطی مطلوب و مناسب را برای رشد، بازی و خلاقیت فرزندان خود را فراهم کنند تا کودکان بتوانند در آرامش کامل رشد کنند. مادر همواره تلاش می کند فرزند خود را از لحاظ رفتاری به حد تکامل و

¹. (آیه 14 سوره لقمان)، مادرش او را با ناراحتی حمل کرد، در هنگام بارداری هر روز رنج و ناراحتی تازه ای متحمل می شد. سپس در ادامه آیه می فرماید من را و پدر و مادرت را سپاسگزار. (ارزشمندی مقام زن)

رشد مناسب برساند؛ مسلماً هیچ‌کس مثل مادر نمی‌تواند فرزند خود را به‌خوبی بشناسد، چراکه فقط مادر از نزدیک مراحل تکامل رفتاری کودکش را مشاهده کرده و به خصوصیات و ویژگی‌های رفتاری و اخلاقی فرزند خود شناخت کامل دارد. مادران با توجه دقیق به رفتار و گوش‌دادن به حرف کودکان خود باصبر و حوصله می‌توانند به خوبی بفهمند در سر فرزندانشان چه می‌گذرد و آن‌ها چه خواسته‌ها و نیازهایی دارند.

مادر همواره تلاش می‌کند با فرزندانش ارتباط خوبی داشته باشد، به آن‌ها عشق بورزد و مراقبشان باشد؛ مسلماً عشق ورزیدن به فرزند مهم‌ترین نقش مادر در تربیت او محسوب می‌شود، بنابراین در صورتی که شما با کودکان مهربان بوده و در فعالیت‌های روزانه در کنار آن‌ها باشید، بچه‌ها نیز به‌صورت خودبه‌خودی یاد می‌گیرند که وقتی بزرگ شدند، با اطرافیانشان مهربان و رؤف باشند. بنابراین رفتار یک مادر با فرزندان، نه تنها در دوران کودکی او بلکه در بزرگسالی هم، بر روی رشد و تکامل او اثر دائمی و مطلوبی خواهد داشت.

مادر بر فرزندانش حق حیات دارد، او حمل می‌کند، وضع حمل می‌کند، تغذیه می‌کند و نگهداری می‌کند. عشق او مایه تداوم نسل است. مادر هویت ملت‌ها را می‌سازد و شخصیت یک ملت را تعیین می‌کند، بذریع ایمان را در دل فرزندانش می‌کارد و رویش‌های اخلاقی را در وجود آنها پدید می‌آورد. اوست که هم هوای خانه را دارد و هم مشتاق اصلاح جامعه است، هوای خانه را دارد چون حضورش در خانواده هوا را توأم با عشق و از خودگذشتگی می‌کند و به اصلاح جامعه اهتمام می‌ورزد چون آموخته است آنچه از دستش بر می‌آید از جامعه دریغ نکند.

خوشبختانه امروزه جنبه‌های اقتصادی در ارزش و فواید فرزندآوری مهم نیست؛ بلکه آنچه اهمیت اصلی را دارد بعد عاطفی داشتن فرزند، رسیدن به تکامل در ابعاد مختلف و از همه مهمتر فرصت دادن به یک انسان دیگر برای درک عظمت این دنیای زیبا و خالق مهربان و بی‌بدیل آن است و این جز با عشق بی‌ظنیر مادر به فرزندش ممکن نیست.

در این میان گذار به مادری برای زنان شاغل ممکن است با چالش‌های متعددی همراه باشد. در مقابل، محیط اجتماعی و سیاستی مناسب، با رویکرد دوستدار و حامی خانواده، شرایط شغلی و زندگی و حمایت‌های عاطفی خانوادگی (به‌ویژه از طرف همسر) می‌تواند نقش مهمی در طبیعی بودن گذار به مادری زنان شاغل ایفا کند. بهتر است در فرهنگ سازی و گفتمان سازی اولین هدف ارتقای جایگاه مادری در باور عمومی و تقویت هویت مادری باشد. هیچ‌کس مخالف نقش آفرینی اجتماعی زنان نیست بلکه بارها در گفتمان و فرمایشات رهبر فرزانه انقلاب مشاهده کردیم که به آمار تحصیلات عالیه با نقش آفرینی

های اجتماعی زنان در جامعه افتخار کرده اند. از طرفی تقویت هویت مادری در باور عمومی جامعه، موجب افزایش فرزند آوری و رشد جمعیت جوان جامعه خواهد شد.

حمایت های اجتماعی به طور قابل توجهی باعث تقویت هویت مادری می شود هر آنچه زنان از جانب خانواده، همسر و جامعه مورد حمایت قرار گیرند، مادری را به عنوان مرحله ای منحصر به فرد از زندگی خود تلقی می کنند. تغییراتی که در حوزه مادری و خانواده ایجاد شده متناسب با ارزشهای فرهنگی و سازگار با جامعه ایرانی است و مادری کردن همچنان اهمیت و ارزش خود را حفظ کرده است. از آنجایی که حمایت های اجتماعی و اطلاعاتی تاثیر مثبتی بر هویت مادری دارد، آموزش همسران و خانواده در زمینه حمایت از مادران نیز، می تواند به تصویر سازی هویتی مادر کمک نموده و آن را ارتقاء دهد. لذا ایفای نقش مادری و شغلی به طور همزمان نیازمند چتر حمایتی همه جانبه جامعه و نهادهای مرتبط است در این صورت هم سلامت نوزادان و کودکان تضمین می شود و هم دغدغه و نگرانی مادران از مادری کردن کاهش می یابد.